SHARE - Q&A – küsitlejatele

SHARE juhi prof. Börsch-Supan'i pöördumine küsitlejate poole:

„Suur tänu abi eest! Teie pingeline töö on muutnud SHARE uuringu väga edukaks ettevõtmiseks. Meie vastajate jaoks olete teie „SHARE esindusnägu"! Hindame kõrgelt teie tööd vastajatega kontakteerumisel, nende veenmisel ja intervjueerimisel. Teieta ei oleks meil andmeid ning puuduks ka uuring, mille abil teavitada poliitikuid. Teadke, et teil on kogu Euroopas umbes 2000 küsitlejast kolleegi ning te olete osa Euroopa suurimast sotsiaalteaduste uuringust.

Loodame, et naudite SHARE jaoks töötamist ning meie koostöö jätkub."

Palju tänu ja parimad tervitused,

Prof. Börsch-Supan, PhD, Max-Planck-Society, München

Sisukord

1) Mida peaksite teadma 4
Kuidas tutvustada SHARE uuringut uutele vastajatele? 4
Kes SHARE uuringut korraldavad? 4
Kes maksab SHARE uuringu eest? 5
Kui palju riike osaleb SHARE uuringus? 5
Kui palju riike osaleb SHARE uuringus? ..... **Error! Bookmark not defined.**
Milline on SHARE uurimistulemuste mõju? 5
Millised on SHARE uuringu tulemused? 6
Millised on SHARE uuringu tulevikuplaanid? 7
Kuidas tagatakse SHARE andmete kvaliteet? 7
2) Mida vastajad küsivad… ja mida vastata? 8
Milliseid küsimusi te esitate? 8
Milliseid teste intervjuu käigus tehakse? 8
Kui kaua aega võtab intervjuu tegemine? 8
Miks küsitakse samu küsimusi (ikka ja jälle) uuesti igas laines)? 9
Miks intervjuu käigus mõned küsimused korduvad? 9
Miks peab keegi olema vastaja perekonnaasjade või raha küsimustes? 9
Kuidas/miks valisite välja minu? 10
Miks ma peaksin osalema SHARE uuringus? 10
Ma juba osalesin kaks aastat tagasi, miks peaksin kõigile neile küsimustele uuesti vastama? 11
Miks ma pean andma teavet surnud isiku kohta? 11
Kuidas kaitstakse minu isikuandmeid? 11
Mul ei ole intervjuu tegemiseks aega! 12
Olen osalemiseks liiga haige! 12
3) Intervjuu olukorrad – intervjueerijate küsimused 13
Kuidas SHARE intervjuuks kõige paremini valmistuda? 13
Kes sobib intervjuu tegemiseks? 14
Kas võin keeldunud vastaja asemel küsitleda tema naabrit? 14

Uue leibkonna põhivastaja keeldub intervjuust, kuid tema abikaasa soovib osaleda. Kas peaksin tegema intervjuu? 15
Miks juhtub nii, et intervjuu jääb tegemata, kuigi näib, et selle peaks tegema? 15
Miks on hõlmatud isikud, kes on keeldunud eelmis(t)es laine(te)s? 15
Kui isik, keda pidin küsitlema, on surnud, ja ei ole kunagi osalenud SHARE uuringus? 16
Mida teha, kui "väravavaht" takistab juurdepääsu vastajale (nt vastaja laps või hooldaja hooldekodus)? 16
Miks ma pean kirjutama märkmeid kontaktide kohta? 20
Miks on nii oluline lugeda vastajale kõik küsimused ette täpselt nii, nagu need on sõnastatud arvutiekraanil? 20
Mida teha, kui vastaja ei saa küsimusest aru? 21
Mida teha, kui vastaja ei saa oska küsimusesele vastata? 22
Mida teha, kui vastaja rääkib palju asjadest, mis ei ole seotud küsitlusega? 22
Mida tähendab "proxy" ja millal seda kasutada? 23
Kas võin öelda vastajatele, kuidas neil test läks? 24
Miks SHARE ei anna osalejatele teada individuaalseid tulemusi (nt tervisenäitajad, käe haarde suhteline tugevus või selle muutus)? 24
Kas ma võin intervjuu katskestada ja tulla mõnel teasel päeval tagasi seda lõpetama? 25
Kas on lubatud, et teised isikud (abikaasa, lapsed jne) kuulavad intervjuud? 25
Miks ma pean kirjutama CAPI märkuseid? 26
Kuidas liikuda küsimustikus? 27

1) Mida peaksite teadma

?

Kuidas tutvustada SHARE uuringut uutele vastajatele?

SHARE on lühend Euroopa uuringule inimeste tervislikust seisundist, vananemisest ja pensionile jäämisest. Seda nimetatakse ka „50+ Euroopas". Selle loomise eesmärk on aidata mõista, kuidas ühiskond saab anda endast parima olukorras, kus vanemaealiste arv tõuseb ja nooremaid inimesi jääb vähemaks.

Uuring on eriline, sest see:

- on **longituudne**, mis tähendab, et me küsitleme samu vastajaid pikema ajavahemiku jooksul;
- keskendub **rahvastikule vanuses 50 või vanemad**;
- viiakse läbi **paljudes riikides.**

!

?

Kes SHARE uuringut korraldavad?

!

Eestis korraldab SHARE uuringut Tallinna Ülikooli Eesti demograafia keskus koostöös Statistikaametiga. Projekti Euroopas koordineerib Vananemisökonoomika keskus Münchenis (The Munich Center for the Economics of Aging (MEA)).

?

Kes maksab SHARE uuringu eest?

SHARE andmete kogumist rahastavad Euroopa Komisjon, USA Riiklik Vananemisuuringute Instituut ja osalevad riigid (Eestis Tallinna Ülikool).

!

?

Kui palju riike osaleb SHARE uuringus?

SHARE uuringut viiakse läbi paljudes Euroopa riikides. Projektiga liitub üha rohkem ja rohkem riike. Uuring algas aastal 2004, mis osales 11 riiki ja aastaks 2013 oli osalejate arv kasvanud 20 riigini. Alates 2017. aastast uuringus osalevad kõik 28 Euroopa Liidu liikmesriiki, samuti löövad kaasa sellised Euroopa Liitu mittekuuluvad riigid nagu Šveits ja Iisrael.

!

?

Milline on SHARE uurimistulemuste mõju?

Suur hulk teadlasi kogu maailmas kasutavad SHARE andmeid **publikatsioonide, raamatute, dissertatsioonide** jne jaoks. Lisaks kasutab Brüsselis asuv Euroopa Komisjon SHARE andmeid **pensioni- ja tervishoiukulusid puudutavate otsuste tegemisel**. SHARE tulemused on tähtsad ka riiklikul tasandil otsustajate jaoks, kes teevad **poliitilisi otsuseid** näiteks **eakate hooldamise**, **sobivaima pensionile jäämise ea** või **eakate inimeste töötingimuste parandamise kohta.**

!

?

Millised on SHARE uuringu tulemused?

Toome mõned näited SHARE uuringu huvitavatest tulemustest:

- **paljud eakamad inimesed abistavad teisi või hoiavad oma lapselapsi:** umbes kolmandik 65-aastastest ja vanematest inimestest abistavad teisi või hoiavad lapselapsi iga päev, kulutades sellistele tegevustele keskmiselt 4,6 tundi päevas;
- **Põlvkondade vahelised rahaülekanded on leibkonna peamiseks sissetulekuallikaks. Kuid riikide lõikes on see erinev:** Põhjamaades saavad noored enamasti raha oma vanematelt, lõunapoolsetes riikides toetavad aga noored sagedamini oma vanemaid.
- **Põhja-Euroopa elanikud on tervemad ja jõukamad, kuid lõunapoolsete riikide elanikud elavad kauem.**
- **Head töötingimused soosivad hilisemat pensionile jäämist**: tööhõive kvaliteet on tugevas seoses heaoluga: halvemad töötingimused käivad käsikäes kehva tervise ja depressiooniga.

Rohkem tulemusi leiate veebilehelt: http://www.share-project.org

!

?

Millised on SHARE uuringu tulevikuplaanid?

!

Praeguste plaanide kohaselt kestab SHARE uuring aastani 2024. Seega on küllalt tõenäone, et kaks aastat pärast vastaja viimast intervjuud pöördutakse tema poole uuesti. Tulevaste küsimustike küsimused ei ole praegu lõplikult teada. Teadlased kavandavad edaspidistes intervjuudes küsida rohkem inimese eluajaloo kohta, meenutuste ning pensionile jäämise plaanide kohta. Me loodame, et vastajad teevad jätkuvalt meiega koostööd ja lubavad ennast intervjueerida ka tulevikus.

?

Kuidas tagatakse SHARE andmete kvaliteet?

!

Kvaliteetsete andmeteta ei oleks SHARE edukas. Meil on täielik usaldus oma küsitlejate vastu, et nad teevad tööd korralikult ja järgivad kõiki juhiseid. Võimalikult kõrge kvaliteedi tagamiseks vaatleme pisteliselt kogutud andmeid ja kontrollime intervjuude täielikkust. Samuti võtame ühendust meie uuringu vastajatega ja küsime nende muljeid intervjuu toimumise kohta.

2) Mida vastajad küsivad… ja mida vastata?

?

Milliseid küsimusi te esitate?

Ma esitan küsimusi teie **perekonna ja sõprade**, teie **tööalase staatuse** ja **tervise** kohta. Lisaks teeme mõned **füüsilise võimekuse ja mälu** testid.

!

?

Milliseid teste intervjuu käigus tehakse?

Me mõõdame vastaja käe haarde tugevust või teeme mälutesti.

!

?

Kui kaua aega võtab intervjuu tegemine?

Harilikult võtab intervjuu tegemine aega **tunni või poolteist**. Oleneb sellest, kas te osalete esimest korda või olete seda teinud juba varasematel aastatel. Samuti oleneb sellest, kas teil on kaaslane, kes ka osaleb.

!

?

Miks küsitakse samu küsimusi (ikka ja jälle) uuesti igas laines)?

Küsime igas laines samu küsimusi uuesti selleks, et **jälgida muutusi**. Näiteks pensionireformi mõju on võimalik hinnata ainult siis, kui küsime leibkonna sissetulekut enne reformi ja pärast seda uuesti.

!

?

Miks intervjuu käigus mõned küsimused korduvad?

Sama intervjuu jooksul kordame mõningaid küsimusi (nt sugu ja sünniaeg), et teha kindlaks, kas **intervjuu käigus on valitud õigele inimesele õiged küsimused.**

!

?

Miks peab keegi olema vastaja perekonnaasjade või raha küsimustes?

Mõned küsimused esitatakse kõigile vastajatele. Teised küsimused puudutavad leibkonda tervikuna, näiteks: üür või hüpoteek, leibkonna rahaasjad ja võlad. Nendele küsimustele tuleb vastata ainult ühel leibkonna liikmel. Eeliseks on see, et leibkonna teiste vastajate jaoks **muutub intervjuu lühemaks**. Parim lahendus on, kui neile küsimustele vastab isik, kes kannab hoolt leibkonna rahaasjade ja kulutuste eest.

!

?

Kuidas/miks valisite välja minu?

Nimed ja aadressid valitakse juhuslikult, nagu viskaksime täringut. Iga sellisel viisil valitud isik on ainulaadne ning esindab olulist rahvastikurühma. Seepärast on oluline, et uuringus osalevad ainult valitud ja kutsutud isikud (ja nende kaaslased). Vabatahtlikuna osaleda või osalemist taotleda ei ole võimalik.

!

?

Miks ma peaksin osalema SHARE uuringus?

- Sest kõik vastajad annavad oma panuse, et mõista, **kuidas vananemine mõjutab inimeste igapäevaelu**.
- Sest tulemused annavad **poliitikutele teavet** ja aitavad **ühiskonda paremaks muuta.**
- Sest **uuringu kvaliteedi** huvides on iga valitud vastaja vastused äärmiselt olulised.
- Sest kui me ei kaasa rahvastiku olulisi rühmi, (nt haiged inimesed), siis saame üle 50-aastasest rahavastikust väära pildi. Teadlased ja poliitikud teeksid siis tõenäoliselt **valesid otsuseid**.

!

?

Ma juba osalesin kaks aastat tagasi, miks peaksin kõigile neile küsimustele uuesti vastama?

Meid huvitavad **muutused**. Kui me jälgime samu inimesi mitmete aastate jooksul, siis saame mõõta poliitikate muutuse mõju inimeste igapäevaelule.

!

?

Miks ma pean andma teavet surnud isiku kohta?

See võib olla teatud määral raske. Samas on lahkunu andnud väga väärtusliku panuse meie uuringusse. Teie saate aidata lahkunu elukäigu **kirjelduse lõpule viia**. Teadlaste jaoks on ülioluline teada ja mõista neid olusid ja seikasid, mida inimene koges enne surma. Selleks esitame teile mõned küsimused vastaja viimaste elukuude kohta. Kas inimene sõltus teiste abist? Kas ta viibis haiglas? Kui me ei vii läbi niinimetatud "Elulõpuintervjuud", siis kaotame kriitilise tähtsusega teabe. See on küllalki lühike interviuu.

!

?

Kuidas kaitstakse minu isikuandmeid?

Teie vastused **salvestatakse ilma nime ja aadressita**, ainult kodeeritud numbriga. Seetõttu ei ole võimalik vastajaid intervjuude käigus antud vastuste põhjal tuvastada. Nimesid ja aadresse hoitakse vastustest eraldi erinevas asukohas. Intervjuu andmeid kasutatakse **ainult teaduslikeks uuringuteks. Andmete kasutamine ärilistel eesmärkidel on rangelt keelatud**. Täiendavat teavet leiate SHARE andmekaitse vormilt.

!

?

Mul ei ole intervjuu tegemiseks aega!

Ma võin mõnel muul päeval tagasi tulla. Millal teile paremini sobib?

!

?

Olen osalemiseks liiga haige!

On äärmiselt oluline, et uuringus osalevad ka haiged inimesed. Selle uuringu tulemusi kasutatakse poliitiliste otsuste tegemiseks. Kui me küsitleme ainult terveid inimesi, siis jääb poliitikutele vale mulje elanikkonna rühmast vanuses 50 ja vanemad. Kui te ei tunne end täna hästi, siis ma võin mõnel teisel päeval tagasi tulla.

!

3) Intervjuu olukorrad – intervjueerijate küsimused

?

Kuidas SHARE intervjuuks kõige paremini valmistuda?

!

Enne päris esimest intervjuud peaksite harjutama **tarkvara kasutamist** testjuhtumitega. Kasuks tuleb, kui **harjutate kognitiivseid ja füüsilisi mõõtmisi** pereliikme või sõbra abil. Hea küsitleja on valmistunud suhtlemiseks erinevate leibkondadega. Võib-olla on teil **märkmeid viimase intervjuu kohta** või mäletate leibkonna olukorda. Kontakteerumisel võivad olla abiks küsimused nende koera või lapselaste kohta.

Valmistage kindlasti ette enda **tutvustus**. Iga sissejuhatus peab sisaldama järgmist teavet:

- Teie nimi
- Esindatava organisatsiooni nimi
- Uuringu lühike ülevaade
- Uuringu rahastaja nimi

Teil peavad olema käepärast järgmised **materjalid**:

- Enne välitööde algust vastajale saadetud infokirja koopia
- Töötõend või isikutunnistus, mis kinnitab teie õigust esindada küsitlusfirmat
- Kiri "väravavahile"
- Füüsiliste testide varustus
- Teie sülearvuti
- Vihik füüsiliste mõõtmiste ja kognitiivsete testide tulemuste üles märkimiseks
- Kaardiraamat

?

Kes sobib intervjuu tegemiseks?

SHARE uuringus osalemise reeglid on üpris keerukad. Üldjuhul peavad teie poolt küsitletavad isikud olema:

- 50-aastased ja vanemad
- alalise elukohaga vastavas SHARE uuringu riigis
- valitud vastajate partnerid olenemata oma vanusest

Kuid teie jaoks kõige olulisem teadmine on see, et te ei pea ise valima intervjuu jaoks sobivat isikut. Seda teeb tarkvara automaatselt. Kui olete täitnud avalehe, siis ütleb tarkvara teile, kas peate selle isikuga intervjuu tegema või mitte.

!

?

Kas võin keeldunud vastaja asemel küsitleda tema naabrit?

Absoluutselt mitte. SHARE valimi reeglid nõuavad ainult nõuetekohaselt valimisse sattunud isiku (ja tema partneri) küsitlemist. “Raskete” vastajate asendamine “kergete” vastajatega ei ole lubatud. Mis juhtuks, kui te intervjueeriksite ainult “kergeid” vastajaid? Siis näiteks saaks SHARE peamiselt andmeid tervetelt inimestelt. Nii jääks teadlastel ja poliitikutel liiga optimistlik mulje üle 50-aastaste inimeste elust ja tervisest ning nad võiksid teha valesid otsuseid.

!

?

Uue leibkonna põhivastaja keeldub intervjuust, kuid tema abikaasa soovib osaleda. Kas peaksin tegema intervjuu?

Jah, palun tehke intervjuu partneriga, sest põhivastaja võib otsustada , osaleda järgmises laines.

!

?

Miks juhtub nii, et intervjuu jääb tegemata, kuigi näib, et selle peaks tegema?

Valikuprotseduuri teeb tarkvara. Seepärast on äärmiselt oluline, et „avaleht" oleks hoolikalt täidetud. Muidu valitakse intervjuu tegemiseks valed isikud. Pärast avalehe täitmist ütleb tarkvara teile alati täpselt, mida te peate tegema ja millist isikut tuleb intervjueerida.

!

?

Miks on hõlmatud isikud, kes on keeldunud eelmis(t)es laine(te)s?

Ühes laines keeldumiseks võib olla palju põhjuseid, millest mõningaid ei pruugi kaks aastat hiljem enam eksisteerida. Näiteks on keegi haige või äsja lahutanud ning ei soovi seepärast antud laines osaleda. Kahe aasta pärast võib olukord olla täiesti erinev. Oleme täheldanud, et paljud inimesed tulevad järgmistes lainetes tagasi, kuigi nad on varem ühes või isegi mitmes laines keeldunud.

!

?

Kui isik, keda pidin küsitlema, on surnud, ja ei ole kunagi osalenud SHARE uuringus?

Kui isik on surnud, kuid ei ole kunagi osalenud, siis te ei pea tegema elulõpuintervjuud. Kuid ärge muretsege, lihtsalt sisestage kogu saadud teave tarkvarasse, mis ütleb teile, mida edasi peate tegema.

!

?

Mida teha, kui "väravavaht" takistab juurdepääsu vastajale (nt vastaja laps või hooldaja hooldekodus)?

Ärge kunagi üritage vastaja juurde jõudmiseks väravavahist mööda minna. **Proovige luua väravahtidega usalduslik vahekord.** Kuulake ära nende põhjendused ning vastake mõistvalt ning jagage teavet. Rääkige väravavahtidele uuringust ja selle tähtsusest. Rõhutage nii vastajale kui väravavahile uuringu **konfidentsiaalsust**. Öelge neile, et te oleksite tänulik, kui nad viibiksid intervjuu ajal juures ja "**abistaksid**". Andke neile **spetsiaalne kiri väravavahile**, mille saate küsitlusfirmast, ning andke neile piisavalt aega selle lugemiseks. Kui vastaja on ka varem osalenud, siis võib olla veenab väravavahti see, et vastaja on varem nõustunud uuringus osalema. Kinnitage neile, et kui intervjuu muutub vastajale koormavaks, siis võib väravavaht **paluda teid mõnel teisel päeval tagasi tulla seda lõpetama**. Kui mitte midagi siit ei aidanud, palun võtke ühendust küsitlusjuhiga ja küsige abi.

!

?

Kuidas otsida või leida paneeli kuuluvat leibkonda või isikut, kui nad on ära kolinud?

Esimene asi, mida võite teha, on küsida naabritelt, kas nad teavad, kuhu leibkond on kolinud. Võite vaadata tarkvarast, kas seal on leibkonna sugulaste **püsiaadress**. Siis võiksite ühendust võtta sellel püsiaadressil elevate isikutega. Igal juhul **tehke märkmeid kontakti kohta**. Kui te ei saa naabritelt või läheduses elavatelt isikutelt mingeid juhiseid, siis **teavitage oma välitööde juhti**, kes üritab leida uue aadressi (näiteks postiametist või rahvastikuregistrist). Välitööde juht annab ka juhiseid edasiseks tegevuseks.

!

?

Mida ma pean tegema, kui uue leibkonna nimi ja aadress tunduvad ebakorrektsed (sel aadressil elavad teised inimesed)?

Palun **ärge lihtsalt intervjueerige neid inimesi, kes nüüd sellel aadressil elavad**. SHARE valimi reeglite kohaselt tuleb intervjueerida ainult valimisse sattunud vastajaid (ja nende partnereid). "Raskete" vastajate asendamine "kergete" vastajatega on keelatud. Püüdke **seal elavatelt inimestelt** või **naabritelt** välja uurida, kas nad teavad neid inimesi, ked ate soovite intervjueerida. Võib-olla nad **oskavad öelda, kas sihtrühma kuuluv leibkond on kolinud ja kuhu**, või ehk tunnevad nad poega , tütart või mõnda teist leibkonna kontaktisikut. Palun tehke igal juhul märkmeid kontakti kohta. Kui te ei tea, kuidas jätkata, **võtke ühendust oma välitööde juhiga.**

!

?

Kas peaksin külastama ja intervjueerima ka vastajat, kes on läinud hooldekodusse? Kuidas peaksin seda tegema / leidma selle isiku?

Jah, meie jaoks on **äärmiselt tähtis** küsitleda ka hooldekodusse läinud vastajaid. Meil on **spetsiaalsed kirjad** hooldekodu juhtkonnale, mille teie või teie küsitlusfirma peaks saatma enne esimest kontaktivõtmist. Samuti võiks teil olla kaasas selle kirja koopia, mille saate anda hooldekodu personalile või vastaja hooldajale. Hooldekodusse saabudes palun **rääkige kõigepealt hooldekodu personaliga**, enne kui hakkate intervjueerima sihtrühma kuuluvat isikut. Rääkige personalile või hooldajale uuringust ja selle tähtsusest. Rõhutage uuringu konfidentsiaalsust. Öelge neile, et te oleksite tänulik, kui nad viibiksid intervjuu ajal juures ja "abistaksid". Kui vastaja on ka varem osalenud, siis võite juhtkonda veenda, et vastaja on varem nõustunud uuringus osalema. Kinnitage neile, et kui intervjuu muutub vastajale koormavaks, siis võite intervjuu lõpetada mõnel teisel päeval või selle igal hetkel peatada.

Saate alati küsida abi küsitlusjuhilt, kui asi ebaõnnestub.

!

?

Mida peaksin tegema, kui paneeli leibkond on lagunenud (lahutus, täiskasvanud lapsed või teised leibkonna liikmed on ära kolinud)?

Palun **sisestage kogu lagunenud leibkonnalt saadud teave tarkvarasse**. Kui osa leibkonnast on ära kolinud, püüdke endiselt sellel aadressil elavatelt vastajatelt välja uurida, kuhu lagunenud leibkond kolis. Väga oluline on sisestada kogu saadud teave tarkvarasse. Siis ütleb tarkvara teile, milliseid lagunenud leibkonna liikmeid tuleb intervjueerida.

!

?

Mida teha, kui vastaja põhiandmed (nt sugu) on valed?

Tagasi leibkonnatabelis liikudes saate valesti sisestatud või eellaaditud ebaõigeid andmeid muuta. Üldjuhul, palun vaadake leibkonnatabel väga hoolikalt läbi, lugedes ette kõik küsimused ja hoolikalt üle kontrollides, kas kõik vastused on õigesti sisestatud. Kui teete mistahes muudatusi demograafilise teabes (nt sünniaasta) või leibkonna koosseisus (nt uued leibkonna liikmed on sisse kolinud), siis palun kontrollige enne leibkonnatabeli sulgemist kõik koos vastajaga veel üle. Kui leiate vigu, siis palun minge tagasi ja parandage vastavad andmed.

Kui olete leibkonnatabeli akna sulgenud, ei ole seda enam võimalik uuesti avada, et veel muudatusi teha.

!

?

Miks ma pean kirjutama märkmeid kontaktide kohta?

Tarkvarasse sisestatud märkmed kontaktide kohta annavad SHARE koordinaatoritele **vajalikku teavet vastajaga tehtud kontaktide ajaloo kohta**. Need aitavad meil jälgida teie kontaktivõtte **ja tuvastada probleemseid leibkondi**. Märkmed aitavad ka **täpsustada keeldumise koode** ja **eristada ajutist koostöö puudumist** („Naabrid ütlesid, et leibkond on kuni septembrini puhkusel.“) **lõplikust keeldumisest** („leibkond ei soovi enam kunagi osaleda“). Leibkonna **olukorra mõistmisel** on iga märkus meile abiks, isegi kui see on vaid lühike märge „Kedagi ei ole kodus, auto varjualune on tühi“.

!

?

Miks on nii oluline lugeda vastajale kõik küsimused ette täpselt nii, nagu need on sõnastatud arvutiekraanil?

Antud uuringu eesmärk on koguda korrektseid andmeid, mis on **kõigi osalejate puhul võrreldavad**. Seetõttu on äärmiselt oluline, et kõik küsimused esitatakse vastajatele täpselt ühtemoodi. Mingil juhul ei tohi püüda küsimusi „optimeerida”, „lühendada” või muul viisil ümber sõnastada. Kui teile tundub, et teatud küsimusi tuleks muuta, siis **palun jätke selle kohta märkus, kasutades Ctrl+M.**

!

?

Mida teha, kui vastaja ei saa küsimusest aru?

Kui kahtlete, et vastaja ei kuulnud kogu küsimust, tuleks seda **korrata**. Kui vastaja küsib küsimuse konkreetse osa kohta, siis on lubatud korrata ainult seda osa.

Kui palutakse korrata ühte vastusevarianti, tuleb teil **korrata kõiki vastusevariante**. **Ärge muutke küsimuse sõnastust,** selgitamiseks kasutage sinises kirjas toodud IWER juhiseid.

Ärge andke mingeid määratlusi või lisaselgitusi, mida ei ole küsimustikus näidatud. Kui täiendavat teavet ei järgne, siis võite kasutada järgmisi fraase:

„Nii nagu teie aru saate."

„Nii nagu teie arvates on õige..."

!

?

Mida teha, kui vastaja ei saa oska küsimusele vastata?

!

Enne vastuse "ei tea" sisestamist kasutage esmalt **neutraalset üleküsimist**, et proovida saada kodeeritav vastus. Neutraalsel viisil üleküsimise näited:

„Mida te sellega mõtlete?"

„Mida te peate kõige õigemaks?"

„Milline oleks teie arvates parim variant?"

„Mis neist kõige paremini sobiks?"

?

Mida teha, kui vastaja rääkib palju asjadest, mis ei ole seotud küsitlusega?

!

Püüdke suunata vastaja viisakalt **uuringu küsimuste juurde tagasi**. Võite kasutada järgmisi fraase:

„Mul on veel palju küsimusi esitada, me peaksime need nüüd käsile võtma."

„Kui soovite sellest rohkem rääkida, siis võime seda teha pärast intervjuu lõpetamist."

?

Mida tähendab “proxy” ja millal seda kasutada?

Proxy on isik, kes vastab küsimustiku küsimustele **valimis oleva vastaja asemel**. Alati on soovitav, et vastaja ise vastab küsimustele, välja arvatud siis, kui on selgelt näha, et vastaja ei ole vaimselt või füüsiliselt võimeline osalema (probleemid kuulmise/rääkimisega, Alzheimeri tõbi). Sel juhul peab vastaja olema ise nõus tegema proxy intervjuu.

Proxy intervjuud **on lubatud ainult siis, kui vastaja ei saa küsimustele vastata** tervislikel põhjustel, **mitte sellepärast, et vastajal ei ole aega** küsimustele vastata. Proxy abi vajavates olukordades soovitab vastaja tavaliselt sobiva isiku. Kui vastaja ei ole kindel isiku sobivuses, siis **püüdke leida mõni pereliige, näiteks abikaasa või muu täiskasvanu**, kes soovib abistada vastajat küsimustikule vastamisel.

!

?

Kuidas toimida kõige vanemate vastajatega või muude piirangutega vastajatega (eriti füüsiliste testide tegemisel)?

Väga eakate inimeste küsitlemine võib olla keeruline ülesanne. Proovige lihtsalt intervjuuga algust teha ja vaadata, kuidas see läheb. Palun olge vastaja seisukorra suhtes **äärmiselt tähelepanelik**.

!

?

Kas võin öelda vastajatele, kuidas neil test läks?

Mõned vastajad tahavad pärast testimist teada, kuidas nad toime tulid. **Üksikasjalikku tagasisidet ei tohiks anda**. Te võite öelda: *„See tundub kõigile raske, teil läks kenasti"*, kuid ärge öelge täpset tulemust, kuidas neil läks, ning ärge iialgi andke „õigeid" vastuseid. Kui vastaja vajab kindlustunnet, siis võib olla abiks rõhutada, et testid ongi *mõeldud olema rasked*.

!

?

Miks SHARE ei anna osalejatele teada individuaalseid tulemusi (nt tervisenäitajad, käe haarde suhteline tugevus või selle muutus)?

Tervisenäitajad / testide tulemused on mõeldud **kogu rahvastiku tervisliku seisundi** mõõtmiseks. Seda tüüpi mõõtmised ja analüüsid ei ole **individuaalseteks diagnoosideks asjakohased**. Lisaks on **intervjuu ja tulemuste vaheline aeg liiga pikk** (umbes 1,5 aastat), et anda testi tulemuste kohta individuaalset tagasisidet.

!

?

Kas ma võin intervjuu katkestada ja tulla mõnel teisel päeval tagasi seda lõpetama?

Jah. See ei ole ideaalne lahendus, sest vastaja võib hiljem teisest kohtumisest keelduda. Kuid see on lubatav.

!

?

Kas on lubatud, et teised isikud (abikaasa, lapsed jne) kuulavad intervjuud?

Jah. Kuigi mõned küsimused on tundlikumad või rohkem isiklikud. Seetõttu oleks tegelikult parem, kui intervjuu ajal ei oleks pealtkuulajaid. Kuid alati ei ole seda võimalik teoks teha.

!

?

Miks ma pean kirjutama CAPI märkuseid?

SHARE küsimustikus saab lisada CAPI märkuse igale küsimusele (klahvikombinatsioon <Ctrl> + <M>). Lisaks CAPI märkusele ärge unustage kunagi valimata vastuse varianti. CAPI märkused on **andmete kõrge kvaliteedi tagamiseks** väga olulised. Märkused aitavad meil teha küsimustikku paremaks ja vajadusel parandada intervjuu andmeid.

!

Palun andke meile teada, kui näiteks…

- … küsimusest **on tõesti raske aru saada** või **küsimus ei ole antud olukorras sobilik** („vastaja on füüsilisest isikust ettevõtja“, „vastaja ei tea, kes on tema isa”).
- … ilmnevad **tehnilised probleemid** (nt valed sõnad, valed filtrid).
- … ilmnevad **asjaolud, mis võivad mõjutada vastuseid** (keeleprobleemid, dementsus, häiritus).
- … kui te **ei ole kindel, kuidas vastust kodeerida** („vastaja elab haagiselamus”).
- … kui on mistahes lisateavet, millest soovite meile teada anda
- …vastaja annab teada, et mõnele eelnevale küsimusele vastas valesti.

Hindame CAPI märkustes kõikvõimalikku tagasisidet – võite kindel olla, et loeme läbi iga märkuse! Samas ei pruugi me reageerida piisavalt kiiresti, kui ilmneb kiireloomuline (tehniline) probleem, siis palun pöörduge oma küsitlusfirma poole.

?

Kuidas liikuda küsimustikus?

!

Nooleklahvid (←, →, jne)	Liikumine küsimustikus
..	
<enter>	Valiku kinnitamine / Järgmise küsimuse juurde
..	
<home>	Otse esimese vastatud küsimuse juurde
<end>	Otse viimase vastatud küsimuse juurde
<Ctrl> + <K>	Vastus “Ei tea”
<Ctrl> + <R>	Vastus “Keeldumine”
<Ctrl> + <M>	Märkuse sisestamine teatud küsimuse kohta
<Alt> + <F4>	Programmi sulgemine

4)Veidi abi küsimustikust aru saamiseks

?

Mis on LEIBKOND?

Leibkonda kuuluvad kõik inimesed, kes jagavad ühist eluaset (sisenevad samast välisuksest). Sageli on neil ühine eelarve või valmistavad nad ühiselt toitu. Lapsed, kes elavad vastajaga samal eluasemel, loetakse leibkonna liikmeks.

!

?

Mis on HOOLDEKODU?

Sotsiaalmaja või "**eakatekodu**" on vanadele või hapraks muutunud inimestele. See on keskse haldamisega maja ja seal võib töötada ka hooldaja.

Hooldekodu pakub järgmisi teenuseid:

- Jagab tablette,
- 24/7 isiklik tugiteenus (ei pea tingimata olema õde)
- Soe toit ja tuba.

!

?

Mis on HOSPIITS?

!

Hospiits on koht, kus osutatakse palliatiivset (leevendus-) ravi nendele inimestele, kes on suremas. Eesmärk on parandada inimese ja tema pereliikmete elukvaliteeti, pakkudes võimalust hoida ära või leevendada valu ning psühholoogilisi kannatusi.

Palliatiivne ravi on suunatud elu ohustava haigusega silmitsi olevate patsientide ja nende perekondade elukvaliteedi parandamiseks.

?

Mis on ERAVALDUS?

!

Eravaldus on elukoht, mis on vastaja või tema vanemate või hooldajate valduses või ´mida nad rendivad.

Näited elukohtadest, mis ei ole eravalduses: internaatkool, ühiselamu, lastekodu, eluruumid kaitseväes teenijatele, hooldekodu, vangla, sõja-, töö-ja pagulaslaager, klooster vm religioossed institutsioonid või mud kollektiivsed majutusasutused.

?

Mida tähendab ÕPPIMINE "TÄISKOHAGA"?

!

Õppimine "täiskohaga" tähendab, et inimese peamine tegevus on õppimine või koolis käimine. Sageli päevaõppe tähenduses.

Näited:

- Üliõpilane, kes käib päeval loengus, kuid õhtuti tööl, on "täiskohaga" õppija.

Kui inimene töötab päeval (nt torulukksepana) ja käib õhtul koolis (keskharidust omandamas), siis ta ei ole "täiskohaga" õppija.

?

EP005 – Staatus tööturul

Pensionil ja töötamise lõpetanud:
Inimene, kes ei tööta ja saab pensioni. Siia kuuluvad ka need, kes on ennetähtaegselt pensionile jäänud

Töötav või iseendale tööandja:
Inimene, kes teeb tasustatavat tööd, sh FIE, töötaja perefirmas või talus, ka siis, kui ta selle eest palka ei saa

Töötu:
Inimene, kellel ei ole tasustatavat tööd, sh lühiajaliselt töötu. Siia ei kuulu need inimesed, kes aktiivselt tööd ei otsi, samuti ei kuulu siia täsikohaga üliõpilased

Töötamise täielikult lõpetanud:
püsiva haiguse, puude või töövõimetuse tõttu

Kodune:
Inimene, kelle põhitegevus on hoolitseda kodu, pere või lastelaste eest.

Muu:
rantjee, inimesed, kes elatuvad oma varast, "täiskohaga" õppijad, vabatahtliku töö tegijad, kõik teised, kes ülaltoodud kategooriatele ei vastanud.

!